

OBRAZOVANJE STUDENATA INFORMATOLOGIJE O ČUVANJU I ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE - TEMELJNA ZNAJKA I NJIHOV PRIJENOS U PRAKSU

Hasenay, Damir; Krtalić, Maja; Šimunić, Zrinka

Source / Izvornik: **Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja, 2011, LVII, 61 - 75**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:523639>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-14**

FILOZOFSKI FAKULTET

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

UDK: 371.3:007
378:008]-057.875
Pregledni rad
Primljeno: 25. ožujka 2011.

OBRAZOVANJE STUDENATA INFORMATOLOGIJE O ČUVANJU I ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE – TEMELJNA ZNAJKA I NJIHOV PRIJENOS U PRAKSU

izv. prof. dr. sc. Damir Hasenay
dr. sc. Maja Krtalić, viša asistentica
Zrinka Šimunić, studentica Informatologije
Filozofski fakultet, Osijek

Sažetak: Kulturna baština nedvojbeno je nositelj identiteta, povijesti i kulture nekoga naroda, a njena zaštita preduvjet je društvenog i kulturološkog razvoja. U informacijskim (baštinskim) ustanovama pohranjen je veliki dio građe koja se smatra kulturnom baštinom, a koja je u pojedinim slučajevima i zakonski registrirana kao kulturno dobro. Stoga stručno osoblje informacijskih ustanova mora imati znanja, vještine i kompetencije za skrb, čuvanje, zaštitu i prezentaciju baštine. U ovom se radu prikazuju i kontekstualiziraju znanja koja trebaju usvojiti studenti informatologije kao budući informacijski stručnjaci koji će skrbiti o zaštiti baštinskih zbirki u knjižnicama, arhivima i muzejima. Posebno se naglašava i nužnost prijenosa tih znanja u praksu kroz edukaciju i osvješćivanje javnosti o vrijednosti zaštite baštine te kroz prezentaciju baštine u obrazovnom i kulturnom segmentu društva.

Ključne riječi: zaštita, kulturna baština, knjižnica, arhiv, muzej, studij informatologije.

Uvod – o pojmovima, definicijama, razumijevanju i vrednovanju kulturne baštine

Vrijednost kulturne baštine i nužnost njenog dugoročnog očuvanja i zaštite razumljivi su sami po sebi. Bez očuvane kulturne baštine ne može se govoriti ni o identitetu, povijesti ili kulturi nekoga naroda u cjelini i njegovih pojedinaca. No dublje razmatranje ove problematike otvara niz općih pitanja poput onih što je uopće kulturna baština i kako ju definirati, koja su njena obilježja, prema kojim kriterijima ju je moguće vrednovati, tko je odgovoran za njeno (o)čuvanje i zaštitu i sl. Na ta je pitanja potrebno odgovoriti prije nego što se postave specifična pitanja koga, kako i gdje obrazovati za zaštitu baštine.

Mnogo je definicija kulture i kulturne baštine, no u svojoj biti one nose poruku da je kulturna baština ukupnost duhovne i materijalne produkcije pojedinaca ili skupina koju su nam u nasljeđe ostavili preci, a koju je važno

očuvati jer je od značaja za kulturu, povijest i identitet.¹ Današnje poimanje kulturne baštine znatno se promijenilo u odnosu na prijašnja razdoblja. Prema UNESCO-u, kulturna se baština ranije odnosila samo na spomeničke ostatke kulture, no taj se koncept postupno proširio na nove kategorije kao što je nematerijalna kulturna baština, etnografska ili industrijska baština i sl. Smatra se da je ta promjena u poimanju i razlučivanju kulturne baštine posljedica usmjerenja pažnje na samo ljudsko društvo, njegove tradicije i izričaje kao i na informacijske, društvene i filozofske sustave na kojima se stvaralaštvo temelji, ističući pri tom otvoreni koncept baštine koji reflektira ne samo prošlu, već i sadašnju živuću kulturu.² Tradicionalna je podjela kulturne baštine prema obličju na pokretnu i nepokretnu materijalnu baštinu te nematerijalnu baštinu. Često se iz ove podjele izdvaja arheološka baština kao zasebna kategorija. No u razmatranje o znanjima neophodnim za razumijevanje zaštite kulturne baštine važno je uključiti i neke druge kategorije u koje se baština može svrstati. Baština može biti kolektivna, tj. građa od značaja za cijelu zajednicu, no isto tako i osobna, tj. građa od značaja za pojedince koja s vremenom postaje dio kolektivne baštine. Nadalje, podrazumijevajuća je pozitivna konotacija riječi baština, pogotovo u sintagmi kulturna baština, koja u tom smislu predstavlja nešto vrijedno čuvanja čime se određeni narod ponosi i ističe ju kao neizostavni dio svog identiteta. Ipak, baštinu čovječanstva ne čini samo ono pozitivno. Postoji i baština koja je odraz negativnog duhovnog i materijalnog nasljeđa čovječanstva koju je također potrebno očuvati te koja time postaje "baština pamćenja" (primjerice, koncentracijski logori, simboli rata i sl.). Nova kategorija baštine koja je sve više obilježje današnjeg vremena je tzv. digitalna baština. Digitalna tehnologija donijela je promjene u brojnim aspektima ljudskoga života i stvaralaštva, stoga se može reći da su suvremena duhovna i materijalna produkcija i kreacija pojedin(a)ca u današnjem vremenu pod bitnim, ako ne i presudnim utjecajem tzv. digitalne ere i/ili informacijskog društva.

U skladu s prethodno navedenim kategorijama baštine, ostaje otvoreno pitanje kako što egzaktnije odrediti i procijeniti sadržajnu i/ili materijalnu vrijednost neke građe (npr. artefakta, informacijskog objekta, lokaliteta i sl.). A. Smith autorica je koja se posebno bavila ovom problematikom ističući kako je društvena vrijednost koja proizlazi iz zaštite baštine daleko veća od vrijednosti samog sadržaja pojedine građe unutar baštinskih zbirki. Pored imanentne zaštite sadržaja nastoje se očuvati i njegove kulturne funkcije, a to su "bilježenje iskustava, oblikovanje percepcije svijeta, dodavanje ili oduzimanje značenja, pružanje osjećaja zadovoljstva ili boli".³ Zaštita baštine stoga nije uvijek rezultat primarne svrhe i funkcije djela, već često naknadne

¹ Usp. pojmove 'kultura' i 'baština'. Hrvatski opći leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1996. str. 76. i 515.

² Usp. UNESCO Culture Section. The Different Types of Cultural Heritage, 2006. Dostupno na: <http://portal.unesco.org/culture/en/> (datum pristupa: 15.3.2011.)

³ Smith, A. Valuing preservation. // Library Trends 56, 1 (2007), str. 14.

procjene dodane vrijednosti baštine. U skladu s tim A. Smith razlikuje utilitarnu vrijednost baštine koja proizlazi iz korisnosti samog sadržaja, hedonističku vrijednost koja predstavlja utjecaj na osjećaj zadovoljstva koji proizlazi iz sadržaja (ali i materijalnog objekta) te sekundarnu vrijednost koju čini ponovna upotreba neke informacije, dakle više od onoga što je namijenjeno pri stvaranju nekog sadržaja, odnosno objekta.⁴ Na sekundarnu se vrijednost najviše oslanjaju baštinske ustanove pri zaštiti svojih zbirki. No u praksi još uvijek ostaje pitanje kako vrednovati građu i čija je to zadaća.

Informacijske, odnosno baštinske ustanove, prvenstveno arhivi, knjižnice i muzeji, nalaze se pred izazovom odabira i prikupljanja, obrade i interpretacije, čuvanja i zaštite te na posljetku vrednovanja i prezentacije baštinskih zbirki. Zaštita kao integralni dio poslovanja informacijskih ustanova usko je povezana sa svim tim izazovima. U najširem smislu, pojam zaštita stoga obuhvaća sva upravna, administrativna i kadrovska pitanja bitna za čuvanje i dobrobit baštinskih zbirki, uključivši pohranu i čuvanje građe u spremištima, kadrovsku politiku te postupke, tehnike i metode čuvanja građe i informacija koje one sadrže.⁵ Odgovornost za zaštitu na neki je način sveobuhvatna, a ovisno o opsegu, razlikuje se kolektivna odgovornost, institucionalna odgovornost i osobna odgovornost.⁶ Dio odgovora na pitanja odgovornosti te načina vrednovanja baštinskih zbirki moguće je tražiti u zakonskoj regulativi. Odgovornost za zaštitu i načini provedbe propisani su u nekoliko zakona i pravilnika relevantnih za problematiku zaštite baštine.⁷ No iako je deklarativno istaknuto što sve treba činiti i na koji način, da bi se kulturna baština i posebno građa s obilježjima kulturnog dobra⁸ zaštitila, velik broj informacijskih ustanova suočava se s problemima u provođenju zaštite svoje građe koji velikim dijelom proizlaze iz slabe organiziranosti i nejasne podjele ili neprepoznavanja odgovornosti, kako na nacionalnoj, tako i na institucionalnoj razini.

⁴ Isto, str. 11.

⁵ IFLA-ina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom / sastavio i uredio Edward P. Adcock u suradnji s Marie-Theresom Varlamoff i Virginiom Kremp. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 9. i 11.

⁶ Usp. Hasenay, Damir; Krtalić, Maja. Terminološki i metodološki aspekti u proučavanju zaštite stare knjižnične građe. // *Libellarium* 1, 2 (2008), str. 203.-220.

⁷ Usp. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. // Narodne novine br. 69(1999). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/271022.html> (datum pristupa: 17.3.2011.); Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (1997) i 5(1998). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (datum pristupa: 17.3.2011.); Pravilnik o zaštiti knjižnične građe. // Narodne novine 52 (2005). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/288524.html> (datum pristupa: 17.3.2011.); Pravilnik o registru kulturnih dobara. // Narodne novine 37(2001). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232236.html> (datum pristupa: 17.3.2011.)

⁸ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara definira kulturno dobro i navodi da je to građa određene povijesne, kulturne i umjetničke vrijednosti koja se upisuje u Registar kulturnih dobara, koja je od interesa za Republiku Hrvatsku i uživa njenu posebnu zaštitu. Usp. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Nav. dj.

U današnje tehnološki i informacijski orijentirano vrijeme s brzim i čestim promjenama i globalnom preplavljenosti informacijama u brojnim oblicima i medijima, izazovi odabira i vrednovanja te promicanja vrijednosti baštine i njenog očuvanja još su jači. Nameće se pri tom nekoliko pitanja. Kakvu uopće ulogu ima baština u današnje vrijeme komercijalizacije i sveopće dostupnosti proizvoda, informacija i kulturnih dobara? Kako i koga poučavati o baštini i njenom očuvanju? Koja su znanja za to potrebna? Na ova će se pitanja nastojati odgovoriti u daljnjem tekstu.

Obrazovanje stručnjaka za zaštitu baštine

Obrazovanje o zaštiti baštine predmet je bavljenja većeg broja znanstvenih i stručnih radova. Zaštita baštine pojavljuje se kao dio profesionalne problematike 1950-ih godina, dok obrazovanje o zaštiti dolazi na red 1980-ih godina kada se općenito mijenja poimanje zaštite kao odgovornosti i zadaće šire zajednice, a ne isključivo posebno obrazovanih stručnjaka kao što su konzervatori i restauratori, kako je u početku bio slučaj. Istražuju se načini i oblici poučavanja, ishodi učenja te odnos između stečenih znanja i poslova u praksi. Ova je problematika danas posebno aktualna kada se sve više propituju i istražuju znanja potrebna za čuvanje i zaštitu digitalnih dokumenata.⁹ Terminologija koja se pri tom upotrebljava uključuje pojmove (i koncepte) obuke, obrazovanja, kontinuiranog obrazovanja, trajne izobrazbe odnosno cjeloživotnog učenja, usavršavanja, formalnog, neformalnog i informalnog učenja i sl. U ovom se radu koristimo pojmovima formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja u značenju formalnog obrazovanja kao obrazovanja unutar školskog sustava koje rezultira ispravom o završenom stupnju i vrsti obrazovanja, neformalnog obrazovanja kao organiziranog učenja izvan školskog sustava kao što su tečajevi, seminari i sl. te informalnog obrazovanja kao samostalnog organiziranog učenja, odnosno samoobrazovanja i samousavršavanja.¹⁰ Pojmom edukacija koristimo se kada govorimo o

⁹ Neki od radova koji se bave tom problematikom su: Matthews, Graham. Preservation Training. // Handbook of library training practice and development, vol. 3 / ed by Alan Brine. Ashgate, 2009. Str. 79-105.; Boomgaarden, Wesley. Staff training and user awareness in preservation management. Washington: Association of Research Libraries, 1993.; Education and training for preservation and conservation: papers of an International Seminar on „the Teaching of Preservation Management for Librarians“ / edited by Josephine Riss Fang and Ann Russell. Muchen ; London : Saur, 1991.; Gracy, Karen F.; Croft, Jean Ann. Quo vadis, preservation education? A study of current trends and future needs in continuing education programs. // Library Resources and Technical Services 51, 2(2007), str. 81.-97.; Gracy, Karen F.; Croft, Jean Ann. Quo vadis, preservation education? A study of current trends and future needs in graduate programs. // Library Resources and Technical Services 50, 4(2006), str. 274.-294.; Matthews, Graham; Thebridge, Stella. Preservation management training and education: developing a sector-wide approach. // New Library World 102, 1170/1171 (2001), 443.-451.; Cloonan, Michele. Global perspectives on preservation education. Munich: K. G. Saur, 1994.

¹⁰ Usp. Machala, Dijana. Ishodi učenja u nacionalnom programu trajne izobrazbe knjižničara. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: NSK, 2009. Str. 44. i 45.

edukaciji korisnika informacijskih ustanova i to u općem značenju bilo koje vrste prijenosa znanja o nekoj problematici.

Poznavanje i razumijevanje problematike zaštite osnovni je preduvjet uspješnosti svih aktivnosti koje se provode u svrhu čuvanja i zaštite baštine. Formalno visokoškolsko obrazovanje treba dati pregled osnovne problematike, osigurati razinu razumijevanja, prepoznavanja i sposobnosti implementiranja stečenih znanja u praksi, kao i razviti svijest o važnosti i odgovornosti za skrb i zaštitu baštine. Neformalno obrazovanje, kao što je trajno stručno usavršavanje, treba odgovarati na potrebe iz prakse, ali ih i inicirati. Njegova je svrha omogućiti dopunu osnovnih znanja usvojenih u formalnom obrazovanju za informacijske stručnjake, produbljivati određenu problematiku te razvijati sposobnost aktivnog prijenosa znanja iz teorije u praksu. Brojni drugi informalni oblici obrazovanja zahtijevaju samostalan rad na organizaciji, prikupljanju i diseminaciji znanja te se oslanjanju na samostalno prepoznavanje potrebe za dodatnim znanjima i informacijama.

Kada je u pitanju formalno obrazovanje u Hrvatskoj, informacijski stručnjaci danas obrazovanje mogu steći na trima sveučilištima, u Zagrebu, Osijeku i Zadru, i to na preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini studija.¹¹ Svi navedeni studiji uključuju kolegije vezane za zaštitu građe. Što se tiče daljnjeg stručnog usavršavanja, programe cjeloživotnog učenja nudi Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara gdje su djelomično zastupljeni programi iz zaštite građe. Stručne skupove, seminari, radionice i sl. povremeno organiziraju i strukovne udruge arhivista, knjižničara i muzealaca. Može se reći da je obrazovanje o tematici zaštite baštine na prvi pogled dobro zastupljeno i u formalnom i u neformalnom obliku, iako treba istražiti kvalitetu tih oblika obrazovanja, ishode učenja i primjenu u praksi. U rezultatima projekta posvećenog istraživanju obrazovanja i cjeloživotnog učenja knjižničara ističe se kako još ne postoji nacionalni kompetencijski profil u hrvatskom knjižničarstvu te je potrebno definirati korpus stručnog znanja koji trebaju imati knjižničari i informacijski stručnjaci.¹² Iako je taj projekt pokazao su znanja i vještine zaštite građe neophodne za obavljanje poslova u knjižnicama, polaznici stručnih usavršavanja ih relativno nisko navode u željenim temama obrazovanja, bez obzira što upravo baštinski fond predstavlja temeljni resurs u obavljanju većine svih drugih poslova u informacijskim ustanovama.

¹¹ Zvanja u području restauracije i konzervacije nisu predmet ovoga rada, no za razumijevanje cjelokupnog konteksta zaštite baštine valja spomenuti da se zvanje konzervatora i restauratora stječe na sveučilištima u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku. Konzervatori-restauratori bave se najviše zaštitom materijala baštine, prije svega usporavanjem propadanja materijala različitim metodama i tehnikama konzervacije te saniranjem oštećenja na materijalima baštine i vraćanjem građe u prvobitni oblik (u mjeri u kojoj je to moguće) različitim metodama i tehnikama restauracije, poštujući pri tom stručna i etička načela.

¹² Usp. Barbarić, Ana. Knjižničarske kompetencije. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: NSK, 2009. Str. 63. i 66.

Znanja o zaštiti baštine koja se stječu u formalnom obrazovanju informacijskih stručnjaka analizirat će se na primjeru studija Informatologije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku. U nastavnom planu i programu studija Informatologije znanja o zaštiti baštine usmjerena su prije svega na pisanu baštinu pohranjenu u knjižnicama i arhivima te jednim manjim dijelom i na zaštitu ostale vrste baštine pohranjene u muzejima. Ta znanja stječu se putem nekoliko obveznih i izbornih kolegija čijom je svrhom uvesti studente u problematiku zaštite baštine, potaknuti svijest i odgovornost te pružiti temeljna znanja o različitim vidovima zaštite, ali i kontekstualizirati problematiku zaštite baštine unutar informacijskih znanosti.¹³ U kreiranju ovih kolegija, polazi se od preduvjeta koji su potrebni da bi se netko bavio zaštitom, razlikujući pri tom temeljna od specifičnih znanja o zaštiti građe.

Prevladavajuća je predrasuda da se zaštitom bave samo posebno obučeni stručnjaci kao što su konzervatori i restauratori. Znanja koja posjeduju takvi stručnjaci, naravno, prijeko su potrebna i neizostavna u korektivnom pristupu zaštiti građe. Da bi se učinkovito provodila zaštita u nekoj informacijskoj (baštinskoj) ustanovi nije uvijek potrebno imati takva specijalizirana znanja, ali je potrebno da osoblje koje je u svakodnevnom doticaju s građom, kao i ostalo osoblje zaduženo za upravljanje ustanovom i zbirkama, posjeduje temeljna znanja o preventivnoj zaštiti.¹⁴ Također je nužno ostvariti komunikaciju sa specijaliziranim stručnjacima koji mogu pružiti relevantne savjete. Poslovanje informacijskih ustanova sastoji se od niza aktivnosti koje su povezane i međusobno često uvjetovane. Stoga znanja o zaštiti građe nisu samo ona koja se primjenjuju kada se pojavi neki konkretan problem, već ona mogu biti primijenjena i u drugim slučajevima, prethoditi i preduhitriti pojavu problema.

Na tragu ishoda učenja, znanja o zaštiti baštine koja se stječu tijekom formalnog obrazovanja na studiju Informatologije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, mogu se podijeliti na temeljna i specifična. Temeljna se znanja stječu na obveznim kolegiju dok specifična znanja trebaju imati studenti koji su odabrali izborne kolegije o ovoj tematici. Ona uključuju:

Znanja o pojmovima i konceptima

¹³ Tematika zaštite predaje se u kolegijima Zaštita građe i podataka, Metode zaštite papirne građe, Čuvanje i zaštita elektroničkih dokumenata, no indirektno i u drugim kolegijima koji se dotiču problematike organizacije, očuvanja i korištenja zbirke u informacijskim ustanovama. Usp. Nastavni plan i program studija informatologije, 2005. Dostupno na: <http://web.ffos.hr/infoznanosti/?id=70> (datum pristupa: 15.3.2011.)

¹⁴ Pristupi zaštiti građe mogu biti preventivni i korektivni. Cilj preventivne zaštite je usporiti procese prirodnog starenja materijala od kojih je sastavljena pisana baština, najčešće osiguranjem optimalnih uvjeta čuvanja knjižnične građe. Cilj korektivne zaštite je vratiti građu u prvotno stanje, gdje je to moguće, te osigurati njenu čitljivost i uporabu.

- *Temeljna*: Objasniti osnovne definicije, pojmove i koncepte zaštite baštine. Razumjeti što sve uključuje zaštita baštine, tko se njom bavi i na kojoj razini.
Specifična: Smjestiti pojedine aktivnosti, znanja, vještine i kompetencije informacijskih i drugih stručnjaka u cjelokupnom kontekstu zaštite baštine.

Znanja o materijalima građe u baštinskim ustanovama

- *Temeljna*: Prepoznati vrstu materijala građe u baštinskim ustanovama i razumjeti njihova osnovna svojstva. Razumjeti i objasniti podložnost materijala propadanju.
Specifična: Razumjeti specifičnosti materijala u pojedinim vrstama zbirki (npr. filmovi, fotografije, magnetni i optički mediji i sl.) i specifične mehanizme njihovog propadanja. Poznavati metodologiju istraživanja svojstava materijala.

Znanja o vrstama i uzročnicima oštećenja

- *Temeljna*: Razumjeti vrste i uzroke oštećenja građe u informacijskim ustanovama, njihove mehanizme djelovanja te njihovu interakciju s materijalima. Znati reagirati na potencijalni ili postojeći problem za svakog uzročnika oštećenja.
Specifična: Primijeniti skupine preventivnih i korektivnih mjera za pojedine vrste oštećenja. Razlikovati pragove djelovanja kod pojedinih uzročnika oštećenja (kada i kako reagirati, kada tražiti pomoć stručnijeg osoblja).

Znanja o odnosu zaštite prema ostalim aktivnostima poslovanja informacijskih ustanova

- *Temeljna*: Razumjeti aktivnosti zaštite u kontekstu cjelokupnog poslovanja informacijskih ustanova, kao što su planiranje poslovanja (politike i strategije zaštite), prikupljanje i nabava građe (utjecaj formata, vrste materijala, uveza knjige, početnog stanja materijala i sl.), obrada i signiranje (bilježenje podataka bitnih za zaštitu prilikom obrade, obilježavanje na primjeren način i sl.), pohrana (uvjeti pohrane, zaštitna ambalaža i sl.), davanje na korištenje (postupci u čitaonici, postupci tijekom izložbi, ponašanje korisnika, pregled korištene i vraćene građe ukoliko se posuđuje i sl.), preformatiranje (fotokopiranje, mikrofilmiranje, digitalizacija), revizija i otpis ukoliko se građa otpisuje, sigurnost i planiranje za slučaj katastrofe i sl.
Specifična: Poticati i osiguravati zastupljenost postupaka zaštite unutar ostalog poslovanja ustanove. Educirati drugo osoblje i korisnike o zaštiti građe. Provoditi kontrolu i ispitivanje stanja fonda.

Znanja o planiranju i upravljanju

- *Temeljna*: Prepoznati i razumjeti ulogu planiranja i upravljanja u zaštiti baštine. Razlikovati nacionalni i institucionalni kontekst planiranja i upravljanja. Poznavati i razumjeti dokumente unutar ustanove kao što su politika zaštite ili plan mjera za slučaj katastrofe. Poznavati temeljni legislativni okvir unutar kojega se odvija zaštita baštine.

Specifična: Poznavati i primjenjivati strateško i financijsko planiranje i upravljanje zaštitom zbirki u kontekstu ukupnog planiranja i upravljanja procesima poslovanja ili inicirati njihovu izradu ukoliko ne postoje. Kreirati i ažurirati dokumente unutar ustanove kao što su politika zaštite ili plan mjera za slučaj katastrofe te brinuti da ostalo osoblje bude upoznato s njima. Pratiti i primjenjivati propise vezane za zaštitu zbirki te predlagati njihove izmjene.

Znanja o kulturološkoj i društvenoj vrijednosti baštine i njenog očuvanja

- *Temeljna*: Razumjeti kriterije vrednovanja građe. Biti svjestan društvene vrijednosti zbirki i važnosti njihove zaštite za kvalitetno pružanje usluga.

Specifična: Određivati i primjenjivati kriterije vrednovanja i odabira građe za čuvanje i zaštitu. Osvješćivati i educirati šire društvene skupine o vrijednosti baštine i njene zaštite. Stvarati usluge s dodanom vrijednošću na temelju baštinskih zbirki.

Vidljivo je da temeljna znanja treba steći na razini razumijevanja i implementacije gdje je to moguće te uz to znati pronaći potrebnu dodatnu informaciju. S obzirom na to da se radi o informacijskim ustanovama, po prirodi posla to i ne bi trebao biti problem. Specifična znanja potrebno je imati na dubljim razinama poznavanja problematike i uzročno-posljedičnih veza te na razini upravljanja. Specifičnim znanjima smatraju se i znanja o upravljanju zaštitom koja treba imati administrativno osoblje i uprava informacijskih ustanova, ali i osobe zadužene za problematiku zaštite pisane baštine na nacionalnoj razini. Takva znanja, uz ona temeljna, obuhvaćaju znanja planiranja i izrade strategija, upravljanje resursima, koordiniranje aktivnostima, promociju i suradnju.

Studenti informatologije nakon završetka studija zapošljavaju se u informacijskim ustanovama s određenim korpusom stečenih znanja o zaštiti baštine. Njihov je zadatak implementirati ta znanja u poslovanje svoje ustanove, no isto ih tako prenositi drugom osoblju i korisnicima. Neizostavan element u poslovanju knjižnice, arhiva ili muzeja su njeni korisnici zbog kojih se na posljatku i čuva građa kako bi ju se moglo koristiti. Stoga se u obrazovanju informatologa poseban naglasak stavlja na proaktivnu ulogu u osvješćivanju i prenošenju znanja društvu kada je u pitanju zaštita baštine.

Uloga društva u zaštiti baštine i uloga baštine u društvenom razvoju – o suradnji informacijskih ustanova i njihovih korisnika u zaštiti baštine

Informacijske ustanove po svom su poslanju ustanove kulture te kao takve čine temelj društvenog i kulturnog razvoja. Kako ističe T. Aparac, knjižničarstvo je "uronjeno u kulturu i ovisno o njoj s obzirom na svoju vlastitu genezu. Unutar koncepta kulture, dakako kulture pisanih zapisa, razvija se međuovisnost knjižničarstva i društvene zajednice u kojoj i za koju se postavljaju njegove raznolike službe i usluge."¹⁵ To svakako vrijedi i za ostale grane informacijskih i komunikacijskih znanosti kao što su npr. arhivistika i muzeologija.

Kulturološko-društvena vrijednost zaštite baštinskih zbirki nije samo u očuvanju građe kako bi ju mogli koristiti budući naraštaji, već se očituje u stvaranju novih usluga i usluga s dodanom vrijednosti koje doprinose današnjem društvenom i kulturnom razvoju. Tu je osobito došao do izražaja utjecaj digitalne tehnologije na zaštitu i prezentaciju zbirki pohranjenih u knjižnicama, arhivima i muzejima. Velik je broj jedinica građe preformatiranjem¹⁶ u digitalni oblik i postavljanjem u *online* okruženje izašao na svjetlost dana. Ne ulazeći na ovom mjestu u složenu problematiku koncepta digitalne zaštite, može se razmotriti način na koji je digitalizacija promijenila odnos društva prema informacijskim ustanovama i zaštiti baštine, kao i obrnuto, odnos tih ustanova prema zaštiti baštine i društvu. Mogućnosti atraktivnog i brzog rezultata i proizvoda otvorile su na neki način knjižnice, arhivi i muzeji i onom dijelu društva koji ranije nije bio njihovim aktivnim korisnikom. Umjesto "nevidljivog" ulaganja velikih sredstava u dobre i primjerene prostore, zahtjevnu edukaciju te dugotrajne postupke konzervacije i restauracije, knjižnice su dobile u ruke alat koji im omogućuje gotovo trenutačno pokazati kakve sve vrijednosti imaju u svojim zbirkama, što mogu ponuditi te uz to opravdati svoju odgovornost za zaštitu. Zaštita time postaje neodvojiva od osiguravanja pristupa građi i njezine prezentacije. To svakako treba iskoristiti, no isto tako treba uvijek imati na umu da zaštita građe djeluje tek kao cjelovit sustav i da jedan postupak ne smije ići na štetu drugoga. Prezentacija neke digitalne zbirke može biti dobar način da se skrene pažnja društva na problem i potrebu zaštite izvornika, problem neprikladnih uvjeta prostora i zgrade, a može biti i prilika da se redefiniiraju poslanje i ciljevi knjižnice. S obzirom na to da su potrebe današnjih, a zasigurno i budućih korisnika dobrim dijelom tehnološki uvjetovane, treba iskoristiti sve prednosti koje današnja tehnologija nudi. Nasuprot tomu, M. Gorman u raspravi o ulozi

¹⁵ Aparac-Gazivoda, Tatjana. Teorijske osnove knjižnične znanosti. Zagreb: Filozofski fakultete, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1993. Str. 162.

¹⁶ Preformatiranje označava proces prenošenja sadržaja knjižnične građe s jednog materijala ili medija na drugi, isti ili različiti. Najčešći su postupci preformatiranja digitalizacija, mikrofilmiranje i fotokopiranje.

knjižnica u pristupu i zaštiti kulturne baštine, posebno u odnosu na druge kulturne ustanove, upozorava na pogrešno poimanje uloge knjižnica u 21. stoljeću i oslanjanje na materijalizam, teorije poslovnog upravljanja i informacijsku tehnologiju gdje oni postaju temeljni koncepti knjižnice, a ne samo alati kojima se ostvaruje prava uloga knjižnice, a to je širenje znanja i očuvanje kulture.¹⁷ Gorman ističe kako usmjerenost isključivo na informaciju ignorira ulogu knjižnice kao mjesta u srcu zajednice, kao skrbnika ljudskog znanja i mjesta pristupa njemu, kao ključne ustanove u širenju pismenosti i kao obrazovne ustanove.

"Informacija je dio svijeta knjižnica, ne obrnuto. Nadalje, knjižnice se bave pitanjima mnogo složenijim i važnijim od same pohrane i pružanja informacija. Jednom kada se prihvati ova ideja knjižnice i njene uloge, može se uvidjeti da knjižnične službe i usluge nadilaze neku određenu komunikacijsku tehnologiju, iako je ona očito središnji alat u postizanju ciljeva knjižnice. Pojednostavljeno rečeno, knjižnice se primarno brinu o sadržaju ljudskog znanja, a tek sekundarno s medijima kroz koje se ono prenosi. Jednom kada se ovakav koncept prihvati, knjižnica postaje vidljiva kao jasan dio općeg konteksta povijesti ljudskog kulturnog razvoja i učenja, te dio konteksta društvenih ustanova koje promiču obrazovanje, učenje, društvenu koheziju i više težnje ljudskog društva."¹⁸

Vidljivo je iz ovog razmatranja s koliko se izazova susreću današnji informacijski stručnjaci, stoga valja naglasiti važnost njihove spremnosti (za što ih valja pripremiti već tijekom studija) da na te izazove odgovore, ali i stečena znanja prenesu kako u stručnu tako i u širu zajednicu.

Iz navedenog razmatranja jasan je teorijski suodnos baštine, informacijskih ustanova koje ju čuvaju i prezentiraju te njenih korisnika. No kako to primijeniti u praksi? Svijest o važnosti očuvanja baštine ne dolazi uvijek sama po sebi, stoga je potrebno raditi na osvješćivanju i edukaciji raznih kategorija korisnika te implementaciji u obrazovni proces. Upravo je zbog toga važno da budući informacijski stručnjaci na studiju usvoje znanja o vrednovanju, interpretaciji, prezentaciji i zaštiti baštine, strategije upotrebe tih znanja pri kreiranju usluga te prijenosa znanja na korisnike.

Jedan je cilj prijenosa znanja educirati korisnike informacijskih ustanova o skrbi za građu pohranjenu u samim ustanovama (kolektivna baština). Uzmimo kao primjer knjižnicu. Principi čuvanja i zaštite knjižničnih zbirki nisu uvijek prvi na umu pri svakodnevnom poslovanju knjižnica, kao ni pri njihovom korištenju. Ključno je podići svijest o tome da je knjižnična građa zajedničko dobro, često nenadoknadivo i nezamjenjivo, te da knjižnice imaju odgovornost čuvati građu dugoročno, a korisnici svojim ponašanjem tome mogu doprinijeti ili odmoći. Stavovi osoblja i vodstva knjižnice ključni su za

¹⁷ Usp. Gorman, M. The wrong path and the right path: the role of libraries in access to, and preservation of, cultural heritage. // *New Library World*, 108, 11/12 (2007), str. 479.-489.

¹⁸ Isto, str. 482.

svakodnevnu uspješnu skrb o građi, a upravo se uredna skladišta i pažljivo rukovanje knjigama neizravno prenose i na korisnike koji dijelom usvajaju obrasce ponašanja koje vide. Logično je pitanje ovdje što i u kojoj mjeri korisnici trebaju znati o zaštiti građe. Znanja koja trebaju imati korisnici odnose se na osnove primjerenog rukovanja građom, osviještenost o razlozima čuvanja građe, pravilno rukovanje građom prilikom korištenja, čuvanje i korištenje građe u primjerenim uvjetima, neizlaganje građe potencijalnim uzročnicima oštećenja i sl. Nezamjenjiva je uloga knjižničara koji takva znanja mogu prenijeti korisnicima. Oblici edukacije korisnika o zaštiti mogu biti vrlo raznoliki i kreativni. Neki od oblika edukacije su primjerice promidžbeni materijali (straničnici, brošure, letci, poster), poruke dodane samoj građi, izložbe, audiovizualni materijali, aktivnosti poput "tjedna zaštite" ili pojedinačne aktivnosti kao što su npr. plastične vrećice za knjige koje se dijele za kišnih dana. Zatim su tu i ostali oblici, poput predavanja, radionica, filmova, članaka u glasilima ustanove i sl. Svi ovi oblici edukacije prenose poruke o tome zašto čuvati građu, kako je pravilno koristiti, od čega ju čuvati i sl. te doprinose podizanju svijesti o osobnoj odgovornosti i pozitivnom stavu prema kolektivnoj baštini.

Drugi je cilj prenositi znanje koje će pomoći pojedincima u skrbi za osobnu baštinu te potaknuti odgovornost prema njenom očuvanju. U osobnu baštinu pripadaju i razni predmeti koji su od važnosti za pojedinca: knjige, fotografije, videosnimke, slike, ukrasni predmeti, satovi, nakit, glazbeni instrumenti, igračke, odjeća i još brojni drugi predmeti koji su u životu pojedinca imali ili još uvijek imaju emotivnu, materijalnu, dokumentacijsku ili neku drugu vrijednost. Ovdje posebno do izražaja dolaze kriteriji vrednovanja i odabira građe koja će se sačuvati i prenijeti budućim naraštajima u obitelji ili prerasti u kolektivnu baštinu (npr. etnozbirke nastale od osobnih predmeta). Primjenjivi su pri tom opći kriteriji jedinstvenosti, rijetkosti, materijalne vrijednosti, starosti, no važnu ulogu u odabiru osobne baštine koja će se sačuvati ima i kriterij emocionalne vrijednosti. Kako bi se odabrani predmeti očuvali, potrebno je osigurati trajnost i stabilnost materijala od kojega su predmeti izrađeni, ali i značenje konkretnog predmeta za život i povijest neke osobe. Materijali koje je potrebno očuvati vrlo su raznoliki - papir, drvo, keramika, staklo, perje, tekstil, koža, metali i razni drugi materijali organskog i anorganskog porijekla – i svaki od njih ima svoje specifične zahtjeve za optimalnim uvjetima pohrane, pravilnim rukovanjem, svoje specifične mehanizme reakcije s potencijalnim uzročnicima oštećenja i mehanizme propadanja. Kemijskim, fizikalnim i mehaničkim oštećenjima koja pri tom nastaju narušava se struktura i stabilnost materijala te oni propadaju. Većina osoba ipak ne posjeduje sva potrebna znanja da bi preventivno spriječili propadanje materijala i osigurali očuvanje svoje osobne baštine ili da bi reagirali kada neko oštećenje već nastupi. Zato važnu ulogu imaju upravo knjižnice, arhivi i muzeji koji samostalno ili u suradnji provode razne

programe edukacije: od predavanja o uvjetima pohrane, načinu rukovanja građom te važnosti očuvanja i zaštite baštine do radionica na kojima su demonstrirani radovi s materijalima i opremom kojom se koristi u konzervatorsko – restauratorske svrhe.¹⁹ Pohađajući ovakva događanja, stječu se znanja nužna za kvalitetnu skrb nad osobnom baštinom. To podrazumijeva kvalitetno rukovanje svim vrstama građe, pohranu građe u uvjetima odgovarajuće temperature i relativne vlažnosti zraka uz ograničen utjecaj svjetlosti, pravilan smještaj građe na police i u ormare ako je riječ o knjigama, u odgovarajuće omote i u kutije ukoliko je riječ o fotografijama i sličnim predmetima. Potrebno je i redovito provjeravanje trenutačnoga stanja baštine te savjesno i odgovorno tretiranje zaražene građe odgovarajućim postupcima. Pri svakom djelovanju važno je imati na umu da je potrebno očuvati original te integritet cjelokupnih dokumenata i predmeta.

Velik broj knjižnica, arhiva i muzeja u svijetu posebnu pažnju pridaje edukaciji korisnika, ali i šire društvene zajednice o zaštiti baštine. Nekoliko je primjera većih svjetskih knjižnica koje se posebno ističu u tome i čija iskustva svakako treba preuzimati (npr. Britanska knjižnica u Ujedinjenom Kraljevstvu, Kongresna knjižnica u SAD-u, Nacionalna knjižnica Australije, knjižnice skandinavskih zemalja itd.). Navedene ustanove nude redovite programe edukacije u obliku predavanja, seminara i radionica, ali i niz videomaterijala te praktičnih savjeta dostupnih na svojim mrežnim stranicama. Posebno je zanimljiva aktivnost Tjedan zaštite baštine koju je osmislilo Američko knjižničarsko društvo kako bi potaknulo suradnju u zaštiti privatnih i javnih zbirki.²⁰ Svakako treba istaknuti i akciju S.O.S. za knjigu i S.O.S. za novine koju je u zadnje dvije godine počela provoditi i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u sklopu svojih Dana otvorenih vrata, na tragu dobrog iskustva europskih knjižnica, za vrijeme kojih su organizirana predavanja, rasprave i radionice o temi zaštite baštine.²¹ Ova aktivnost privlači vrlo raznoliku publiku kojoj se informacije pružaju u obliku predavanja, ali i praktičnih radionica. Pohađanje ovakvih događanja i primjena dobivenih informacija znatno će pridonijeti očuvanju i zaštiti privatnih, ali i javnih baštinskih zbirki te osigurati njihovu dostupnost budućim naraštajima.

Zaključak

Kulturna je baština integralni dio identiteta, povijesti i kulture društva i kao takva čini temelj razvoju njegovih različitih segmenata, obrazovnog, kulturološkog, gospodarskog, političkog i drugih. Velik dio baštine pohranjen

¹⁹ Usp. Long, Jane S.; Long, Richard W. *Caring for your family treasures: heritage preservation*. New York: Abrams, 2000.

²⁰ Usp. The Library of Congress. URL: <http://www.loc.gov/preserv/familytreasures/index.html> (2010-08-12)

²¹ Nacionalna i sveučilišna knjižnica. <http://www.nsk.hr/otvorena-vrata/index.html>

je u knjižnicama, arhivima i muzejima te predstavlja temelj za oblikovanje i pružanje usluga koje ove informacijske, odnosno baštinske, ustanove nude svojim postojećim i potencijalnim korisnicima. Zaštita i očuvanje kulturne baštine jedna je od osnovnih zadaća informacijskih ustanova, međutim, odgovornost za nju treba shvatiti puno šire. Odgovornost za zaštitu nacionalne kulturne baštine leži i na državnim i lokalnim upravnim tijelima te drugim instancama pa možemo govoriti o kolektivnoj odgovornosti, ali i o osobnoj odgovornosti koja se zasniva na svijesti i djelovanju pojedinaca. Budući da su informacijske ustanove u neposrednom kontaktu s baštinskom građom, upravo je na osoblju tih ustanova zadatak da putem svojih raznolikih služba i usluga neprestalno rade na očuvanju, ali i prezentaciji, korištenju i promicanju vrijednosti baštine.

U obrazovanju informacijskih stručnjaka neizostavna su znanja o zaštiti baštine. Na studiju Informatologije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku studenti se obrazuju kako bi se uspješno nosili s izazovima prikupljanja, organizacije, očuvanja, interpretacije i prezentacije informacija i baštine, osobito u kontekstu ubrzanih tehnoloških promjena koje utječu i na promjene u očekivanjima i zahtjevima korisnika, a time i na potrebu preoblikovanja službi i usluga informacijskih ustanova. U ovom su radu kategorizirana, kontekstualizirana i razmotrena znanja o zaštiti baštine koja se usvajaju na tom studiju. Ona uključuju znanja o temeljnim pojmovima i konceptima u zaštiti baštine, znanja o materijalima, vrstama i uzročnicima oštećenja, znanja o odnosu zaštite prema ostalim aktivnostima u poslovanju informacijskih ustanova, znanja o planiranju i upravljanju koja su iznimno važna da bi se zaštita baštine mogla učinkovito provoditi te posebno znanja o kulturološkoj i društvenoj vrijednosti baštine i njenog očuvanja. Upravo se na ovu posljednju skupinu stavlja poseban naglasak kako bi budući informacijski stručnjaci aktivno sudjelovali u promicanju vrijednosti baštine pohranjene u baštinskim /informacijskim ustanovama te prenosili znanja o njezinoj zaštiti i očuvanju na različite kategorije korisnika. Izazov koji stoji pred njima jest očuvati i zaštititi baštinsku građu na kojoj će se temeljiti oblikovanje i pružanje usluga koje će postati sastavni dio obrazovnog procesa, kulturnog i gospodarskog napretka društva, ali i osobnog razvoja pojedinaca.

Literatura:

1. Aparac-Gazivoda, Tatjana. *Teorijske osnove knjižnične znanosti*. Zagreb: Filozofski fakultete, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1993.
2. Barbarić, Ana. *Knjižničarske kompetencije. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*. Zagreb: NSK, 2009. Str. 57.-68.
3. Boomgaarden, Wesley. *Staff training and user awareness in preservation management*. Washington: Association of Research Libraries, 1993.

4. Cloonan, Michele. *Global perspectives on preservation education*. Munich: K. G. Saur, 1994.
5. Education and training for preservation and conservation: papers of an International Seminar on „the Teaching of Preservation Management for Librarians“ / edited by Josephine Riss Fang and Ann Russell. Muchen ; London : Saur, 1991.
6. Gorman, Michael. *The wrong path and the right path: the role of libraries in access to, and preservation of, cultural heritage*. // *New Library World*, 108, 11/12 (2007), str. 479.-489.
7. Gracy, Karen F.; Croft, Jean Ann. *Quo vadis, preservation education? A study of current trends and future needs in continuing education programs*. // *Library Resources and Technical Services* 51, 2 (2007), str. 81.-97.
8. Gracy, Karen F.; Croft, Jean Ann. *Quo vadis, preservation education? A study of current trends and future needs in graduate programs*. // *Library Resources and Technical Services* 50, 4 (2006), str. 274.-294.
9. Hasenay, Damir; Krtalić, Maja. *Terminološki i metodološki aspekti u proučavanju zaštite stare knjižnične građe*. // *Libellarium* 1, 2 (2008), str. 203.-220.
10. *Hrvatski opći leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1996.
11. *IFLA-ina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom* / sastavio i uredio Edward P. Adcock u suradnji s Marie-Theresom Varlamoff i Virginiom Kremp. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
12. Long, Jane S.; Long, Richard W. *Caring for your family treasures: heritage preservation*. New York: Abrams, 2000.
13. Machala, Dijana. *Ishodi učenja u nacionalnom programu trajne izobrazbe knjižničara*. // *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost*. Zagreb: NSK, 2009. Str. 41.-54.
14. Matthews, Graham. *Preservation training*. // *Handbook of library training practice and development*, vol. 3 / ed by Alan Brine. Ashgate, 2009. Str. 79.-105.
15. Matthews, Graham; Thebridge, Stella. *Preservation management training and education: developing a sector-wide approach*. // *New Library World* 102, 1170/1171 (2001), 443.-451.
16. *Nastavni plan i program studija informatologije*, 2005. Dostupno na: <http://web.ffos.hr/infpoznosti/?id=70> (datum pristupa: 15. 3.2011.)
17. *Pravilnik o registru kulturnih dobara*. // *Narodne novine* 37 (2001). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232236.html> (datum pristupa: 17.3.2011.)
18. *Pravilnik o zaštiti knjižnične građe*. // *Narodne novine* 52 (2005). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/288524.html> (datum pristupa: 17.3.2011.)
19. Smith, Abby. *Valuing preservation* // *Library Trends* 56, 1 (2007), str. 4.-25.
20. The Library of Congress. *Preparing, protecting, preserving family treasures*. Dostupno na: <http://www.loc.gov/preserv/familytreasures/index.html> (datum pristupa: 12. 3. 2011.)
21. UNESCO Culture Section. *The Different Types of Cultural Heritage*, 2006. Dostupno na: <http://portal.unesco.org/culture/en/> (datum pristupa: 20.2.2011.)

22. *Zakon o knjižnicama.* // Narodne novine 105 (1997) i 5 (1998). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (datum pristupa: 17.3.2011.)
23. *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.* // Narodne novine br. 69 (1999). Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/271022.html> (datum pristupa: 17.3.2011.)

PRESERVATION EDUCATION OF INFORMATION SCIENCE STUDENTS – KNOWLEDGE AND PRACTICE

Summary: Cultural heritage undoubtedly constitutes large part of identity, history and culture of a nation. Many cultural heritage material that in some cases legally registered as cultural property, is deposited in information (heritage) institutions. Therefore, the professional staff of information institutions must have the knowledge, skills and competencies for the care, preservation, safeguarding and presentation of heritage. This paper describes and contextualizes the necessary knowledge of information sciences students who will care for the preservation of heritage collections in libraries, archives and museums. The necessity to transfer this knowledge into practice is especially emphasized, focusing on education and public awareness of the heritage preservation and value.

Key words: preservation, cultural heritage, library, archives, museum, information sciences.

AUSBILDUNG DER INFORMATOLOGUESTUDENTEN ZUR BEWAHRUNG UND ZUM SCHUTZ DES KULTURERBES – GRUNDWISSEN UND DESSEN ÜBERTRAGUNG IN DIE PRAXIS

Zusammenfassung: Das Kulturerbe ist zweifellos der Träger der Identität, Geschichte und Kultur eines Volkes, und seine Bewahrung ist die Voraussetzung für eine soziale und kulturologische Entwicklung. Ein großer Teil der Materialien, die als Kulturerbe betrachtet werden und in einigen Fällen auch gesetzlich als Kulturgut registriert sind, befindet sich in den Institutionen kulturellen Erbes. Deswegen muss das Fachpersonal solcher Informationsinstitutionen Wissen, Fertigkeiten und Kompetenzen aufweisen, um das Kulturerbe pflegen, bewahren, schützen und präsentieren zu können. Der Beitrag veranschaulicht und kontextualisiert das Wissen, das sich Informatologiestudenten als zukünftige Informationsexperten, die für den Schutz des Kulturerbes in Bibliotheken, Archiven und Museen sorgen werden, aneignen sollen. Besonders betont wird auch die Notwendigkeit der Übertragung dieses Wissens in die Praxis durch Bildung und das Wecken des Bewusstseins der Öffentlichkeit, sowie durch Präsentationen des Erbes im Bildungs- und Kulturbereich der Gesellschaft.

Schlüsselwörter: Bewahrung, Kulturerbe, Bibliothek, Archiv, Museum, Informatologiestudium.